

Zgoda dziecka na wykonywanie zastrzyków

Tłumaczenie Bogdan Gajewski ,
konsultacja medyczna lek. med. Zdzisław Grzelak i lek. med. Joanna Zdziarska

Jak zmienić zachowanie dziecka podczas zastrzyku

Cel przedsięwzięcia:

Zmiana zachowań dziecka. Zgoda na wykonywanie zastrzyków.

Wiek dziecka: 3-14 lat

Wymagany czas: 15 minut na wyjaśnienie, a potem praktyka przez okres kilku miesięcy. Powodzenie programu zależy od wielu czynników, takich jak umiejętności wychowawcze rodziców, otwartość na zmiany oraz etap rozwoju dziecka.

Cele:

Dziecko nauczy się:

- Zgadzać się i przyjmować iniekcje, bez poważnego stresu.
- Spokojnie czekać na zastrzyk.
- Rozumieć lepiej trudności związane z leczeniem.

Rodzice nauczą się:

- Lepiej rozumieć metody zmiany zachowania dziecka. Poznają metody jak uzyskać jego zgodę.
- Wprowadzać pożądane zmiany zachowania dziecka podczas wykonywania zastrzyku zarówno w domu, jak i w szpitalu.

Potrzebne środki:

- Z myślą o konkretnym dziecku i jego rodzicach przygotuj program zmiany zachowania.
- Tablica nagród (wykonana za pomocą markerów/znaków).
- Naklejki. Mogą Ci się przydać naklejki z napisami takimi jak: "Nieźle poszło" "Dzisiaj wszystko się udało" albo "Byłem cierpliwy i zasłużyłem dziś na naklejkę" itp. Poszukaj w sklepach papierniczych odpowiednich naklejek.

Instrukcje:

1. Wyjaśnij dziecku i rodzicom, na czym polega program modyfikacji/zmiany zachowania.
2. Pracuj z dzieckiem i jego rodzicami nad oceną sytuacji. Określ zachowania, które powinny być zmienione. Utrwalaj zachowania pozytywne wyrażające zgodę. Rozpoznaj właściwe strategie działania z rodzicami:

- Dowiedz się, gdzie dziecko lubi siedzieć podczas zastrzyku
- Co pomoże dziecku zaakceptować zastrzyk - film, gra słowna, smakołyk, przytulanka, podłożony koc itp.?

3. Określ plan modyfikacji zachowań (dziecka i/lub jego rodziców), opierając się na wiedzy o mechanizmach behawioralnych oraz na obserwacjach dziecka oraz jego rodziców.

Każdy plan powinien być skierowany do poszczególnych osób i zawierać wymierne łatwe do osiągnięcia cele i wyniki. (Skorzystaj z przykładu programu, przedstawionego w opracowaniu.)

4. Naucz rodziców posługiwać się w kontaktach z dzieckiem sformułowaniami wzmacniającymi aprobujące zachowania.

Podczas ćwiczeń sformułowań aprobujących należy posługiwać się zabawką (pluszakiem, lalką).

Rodzice podczas ćwiczeń aprobujących powinni również korzystać z zabawki. Sesje ćwiczeń powinny być krótkie i wzorcowo przedstawiać właściwe działanie. Należy je powtarzać często i zawsze posługiwać się odpowiednim zachęcającym językiem.

Sformułowania aprobujące powinny zawierać frazy:

- "Podoba mi się sposób, w jaki..."
- "Jesteś wystarczająco silny żeby..."
- "Mamo, zauważyłem, że radzi sobie bardzo dobrze z..."
- "(imię dziecka) pomaga nam dzięki ..."
- "Jestem bardzo dumny ze sposobu, w jaki..."
- "W trakcie zastrzyku (imię dziecka) trzyma rękę nieruchomo i spokojnie."
- "(imię dziecka) jest taki cierpliwy"
- "Jeśli będziesz cierpliwy tak jak teraz, pomożesz nam skończyć wcześniej..."
- "To jeden ze sposobów, w jaki (tu imię dziecka) nam pomaga. On jest ..."

Wskazówki:

- Program zmiany zachowania może być wykorzystywany dla rozwinięcia umiejętności i wzmocnienia właściwych zachowań zarówno rodziców, jak i dzieci podczas leczenia klinicznego.

- Aby zwiększyć skuteczność, starannie przeanalizuj temperament, zainteresowania i stopień motywacji poszczególnych osób, dziecka i jego rodziców.
- Przygotuj prosty i jasny plan działania.
- Bądź rozważny podczas realizacji:
  - Jeśli powiesz coś, zrób to
  - Jeśli uznasz, że nie jesteś w stanie podołać, nie mów o tym.
- Czasem trzeba uświadomić rodzicom, że to jest normalne, kiedy dziecko krzyczy lub płacze i w takich wypadkach trzeba zachować SPOKÓJ.
- Przekonaj rodziców, aby zachęcali dziecko do leczenia.
- Przedstawiony program nie zastąpi profesjonalnych konsultacji, związanych z problemem modyfikacji zachowania.

Przykład: Tomek to pięcioletni chłopiec chory na ciężką postać hemofilii A powikłaną inhibitorem czynnika krzepnięcia. Ostatnio jest bardzo aktywny i często dochodzi u niego do urazów. Z uwagi na inhibitor czynnika krzepnięcia leczenie w jego przypadku jest bardzo trudne. Często leczenie Tomka wymaga kilku wizyt w klinice. Zazwyczaj od jednej do czterech w ciągu tygodnia. Tomek miał założone dwa podłączenia dożylnie. Oba zostały usunięte z powodu infekcji. Obecnie, aby podawać koncentraty czynników krzepnięcia personel szpitalny wykonuje wkłucia dożylnie. Mama Tomka jest zainteresowana leczeniem domowym i bardzo chce nauczyć się jak podawać dziecku koncentraty czynników krzepnięcia. Niestety leczenie chłopca jest bardzo trudne i przypomina batalię, która wymaga użycia czasem aż czterech igieł lekarskich. Tomek często wierzga i kopie zanim uda się wprowadzić igłę do żyły.

Cele:

- Tomek cierpliwie i spokojnie będzie przyjmował zastrzyki dożylnie.
- Mama Tomka będzie mogła rozpocząć leczenie domowe.

Kroki do osiągnięcia celu:

1. Oceń sytuację:

- Tomek jest bardzo niespokojny podczas wykonywania zastrzyków w szpitalu, ponieważ zastrzyk boli i przeraża chłopca.

- Mama Tomka bardzo chce nauczyć się podawać czynniki krzepnięcia w domu.
- Mama chce współpracować z personelem medycznym.

2. Określ zachowania, które chcesz wyeliminować.

- Kopanie i uderzenia Tomka. Ogólnie "bojowe" nastawienie w trakcie podawania czynnika.

3. Określ zachowania, które powinny się pojawić.

- Mama i Tomek będą współpracować podczas leczenia domowego.
- Tomek będzie przyjmować zastrzyki z mniejszym niepokojem i nie będzie kręcił się podczas zastrzyku.

4. Przygotuj plan zmiany zachowania (bilans zysków i strat). Pracuj z Tomkiem i mamą, wprowadź modyfikacje planu, jeśli będzie tego wymagała sytuacja.

A. Opisz (zapisz na kartce) pożądane zachowanie Tomka.

- Powiedz Tomkowi "Tomku potrzebna nam Twoja pomoc. Polega ona na tym że przez cały czas podawania lekarstwa, którego potrzebujesz, będziesz nieruchomo trzymał rękę."
- Zademonstruj na lalce wykonanie zastrzyku. W trakcie symulacji wykorzystuj sformułowania aprobujące.

Zapytaj Tomka jak lalka mogłaby pomóc, w szybszym i sprawniejszym wykonaniu zastrzyku.

B. Rozważ (zapisz na kartce) konsekwencje właściwego postępowania.

Przygotuj tabelkę lub plansze nagród (przykład poniżej).

- Zorganizuj kolorowe/ładne/śmieszne naklejki, które będą motywować Tomka. Mogą to być naklejki związane z zainteresowaniami Tomka takimi jak np. sporty, dinozaury itp.
- Określ, ile naklejek będzie potrzebnych, aby Tomek mógł dostać poważniejszą nagrodę.

5. Wyjaśnij Tomkowi, na czym polega zadanie.

- Wyjaśnij, co Tomek ma robić.
- Zademonstruj za pomocą lalki, jak powinna przebiegać iniekcja, jeśli Tomek będzie chciał, pozwól mu asystować.

6. Realizuj zadanie, upewniając się, że:

- Pomagasz Tomkowi używając sformułowań aprobujących w trakcie zastrzyku.
- Dajesz Tomkowi naklejkę za każdym razem, kiedy jest spokojny w trakcie zastrzyku.
- Bądź konsekwentny.
- NIE nagradzaj zachowań agresywnych.

7. Modyfikuj zadanie po czterech nieudanych próbach.

- Staraj się wprowadzać bardziej znaczące rozwiązania itp.

Przykład planszy nagród.

1. Narysuj tabelkę złożoną z 12 kratek.
2. Wklejaj naklejkę za każdym razem, kiedy dziecko zachowuje się właściwie podczas zastrzyku.
3. Kiedy pojawią się naklejki w czterech kolejnych kratkach, pozwól wybrać nagrodę z Twojej skrzynki skarbów.
4. Kiedy na planszy pojawi się osiem kolejnych naklejek, pozwól wybrać kolejną nagrodę.
5. Kiedy naklejki pojawią się we wszystkich 12 kratkach, możesz wybrać się z rodzicami na obiad albo do kina. (Pamiętaj, że należy określić, jak wielkie nagrody mogą być ważne dla dziecka.)

Jeśli masz jakiegokolwiek pytania, skontaktuj się ze szpitalem dziecięcym z Michigan w Detroit Medical Center (Hemostasis Thrombosis Center).

Na podstawie materiałów ze strony:

www.hemophiliagalaxy.com

Baxter Healthcare Corporation

1627 Lake Cook Road

Deerfield, IL 60015

(800) 423-2090

**From: andrzej_niedzinski@baxter.com
Sent: Wednesday, November 19, 2003 4:32 PM
To: Gajewski Bogdan
Subject: Re: Challenge to change program**

P. Bogdanie,

**Dziękuję za następną inicjatywę i włożony trud w tłumaczenie.
Gratuluje wszystkim. Przeczytałem i naniósłem niewielkie zmiany literowo
stylistyczne.
Pozdrawiam wszystkich serdecznie.**

**Niedzinski Andrzej M.D.
Business Manager
Baxter, BioScience**